

ERSTA
SKÖNDAL
HÖGSKOLA

Medborgarnas engagemang - och konsekvenser för socialt arbete

Del 2, seminarium "Aktuella tendenser i civilsamhället",
Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet
och Göteborgs Föreningscenter, 20/4 2016

Lars Svedberg

Några utgångspunkter I – ett svenskt/nordiskt perspektiv

- Ideell vs professionell verksamhet
- Insatser som röst vs socialt stöd vs social service
- Informella insatser som stöd, omsorg samt omvårdnad men också röst

Några utgångspunkter II – språkliga o kulturella skillnader

- *Ideellt arbete* (svenskt/medlemskap/folkrörelse/"ideologisk markering")
- *Frivilligt arbete* (nordiskt/europeiskt/"neutralt")
- *Volontärarbete* (anglosaxiskt/svenskt välgörenhet/filantropi/"ideologisk markering")

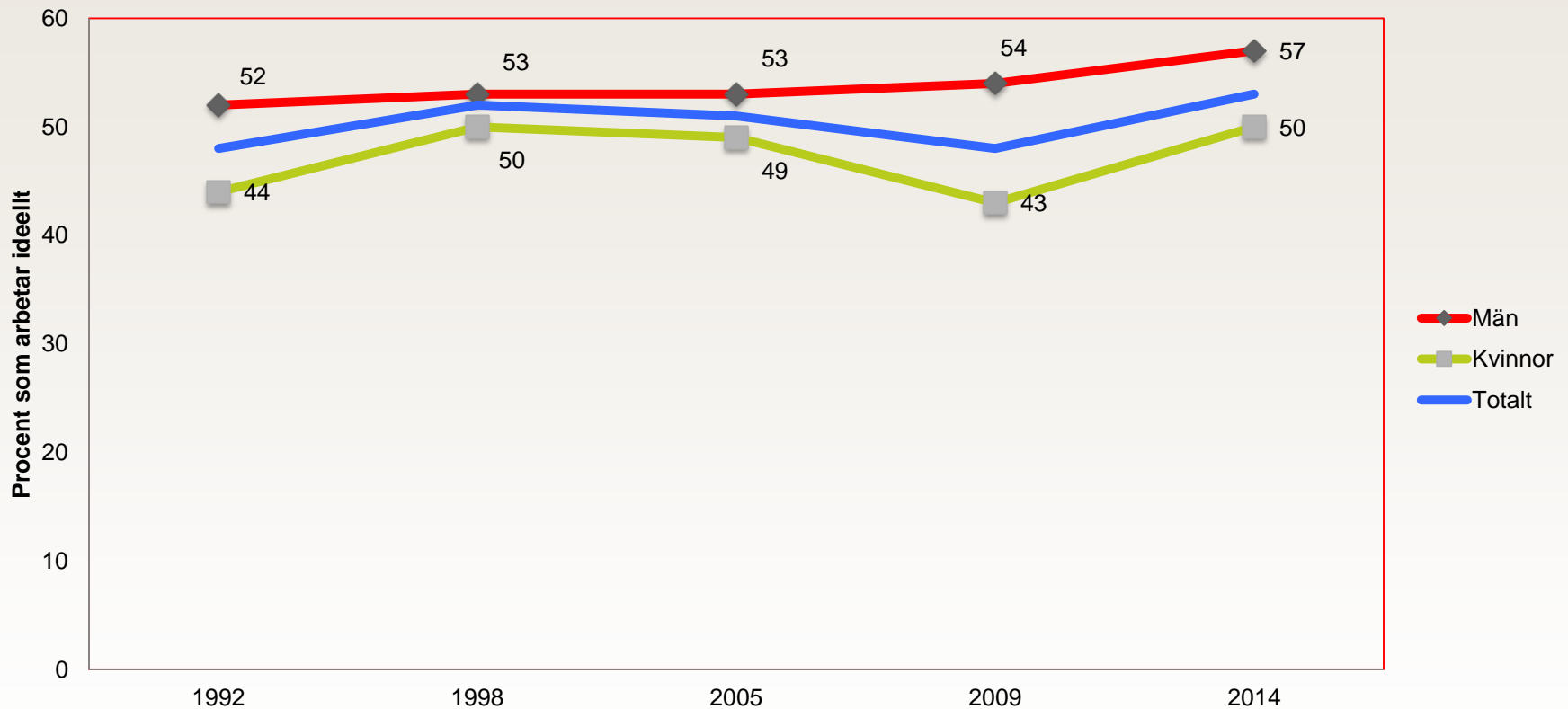
Det organiserade och informella civilsamhällets konturer i Sverige

- 210 000 föreningar
- 3,5 miljoner gör ideella insatser (varav 85% är medlemmar) motsvarande 350 000 tusen heltidsårsarbeten; alltså 2/3 av alla insatser
- 160 000 är anställda och 150 miljarder i ekonomisk omsättning
- Det "sociala": 1 miljon gör ideella insatser,
- Det politiska: 400 000 gör ideella insatser
- Det informella: knappt 3 miljoner gör i genomsnitt 4 timmar i veckan; tex 50% av all äldreomsorg

Och i världen då?

Omfattning av ideellt arbete 1992 - 2014. Andel (%) av den vuxna befolkningen (16–84 år) totalt samt efter kön

Nätaktivism 2014, kön och ålder

	16-29	30-44	45-59	60-74	75-	Totalt
Kvinnor	25	22	11	6	6	13
Män	26	28	12	7	7	15
Alla	26	25	11	7	7	14

Det ideella arbetet fördelat i organisationskategorier, 16-84 år, 2014. Procentandelar av befolkningen.

	<i>1992</i>	<i>1998</i>	<i>2005</i>	<i>2009</i>	<i>2014</i>
Idrottsorganisationer	17	19	19	18	17
Organisationer med social inriktning	9	10	6	9	13
Organisationer för boende	5	6	7	7	12
Fritidsorganisationer	12	10	10	9	12
Intresseorganisationer och fackförening	14	15	13	11	12
Religiösa organisationer	5	7	6	6	7
Utanför det civila samhällets organisationer	(2)	(2)	(3)	(2)	7
Kulturorganisationer	7	7	5	5	6
Sociala rörelser och politiska organisationer	6	6	3	4	5
Kooperativ	4	3	2	2	4
Andra organisationer	0	4	2	2	4

Den anmärkningsvärda stabiliteten och de samtid(ig)a förändringarna

När det gäller ideellt/frivilligt arbete:

- Omfattningen är mycket stor och totalt sett stabil, men ...
- Klasskillnader finns och ökar inte, men ...
- Folkrörelsetraditionen står stark, men ...
- Förändringar i samhällsbetingelser och dagspolitik verkar ha begränsad betydelse, men
- Medborgarnas engagemang, inte bara i ideella organisationer utan i nätverk, genom givande ..
- **Och det nya då?**

Varför finns det ett så stort ideellt engagemang?

- Demokratisk, organisatorisk och ekonomisk infrastruktur
- Ideellt engagemang som kulturellt och socialt arv
- Tillgång till sociala arenor
- Och mediernas roll
- Det kumulativa och eroderande medborgarskapet

Vad karaktäriserar då en frivillig organisations socialt inriktade ideella och professionella arbete ?

Från ett verksamhetsperspektiv:

- betoning på det lokala och den/det enskilda
- beroendet av de enskilda personerna och eldsjälarna
- beroendet av både ideellt- och professionellt verksamma

Från ett offentligt/kommunalt/regionalt perspektiv:

- det värdemättade
- mångtydigheten
- överskådligheten
- det svårstyrbara

mardröm för socialingenjörer, utvärderings- och evidensfanatiker (professionella?)

Ideellt socialt inriktat arbete – för oss, för andra, för mig?

Ur ett medborgar/givarperspektiv:

- resurser, socialt kapital, att dela med sig
- förpliktelser, ansvar, att “ge tillbaka”
- tillhörighet, att få bekräftelse, att “göra gott”

Ur ett politiskt perspektiv:

- komplement, alternativ o ersättning

Ur ett mottagarperspektiv:

- “nådegåva”, välgörenhet, icke-professionellt
- potentiell jämlikhet, vänskap, mervärde,

Några normativt färgade teser

- Regering och (statliga) myndigheter kommer fortsätta att negligera eller endast i bisatser nämna cs (se flykting- och invandringskrisen) och därmed därmed det sociala ideella arbetets faktiska insatser och (begränsade) potential
- Det är svårt att förneka professionernas och fackens egenintressen (bl.a. därav socialhögskolornas begränsade eller försumbara intresse), liksom inte den immanenta motsättningen mellan ideellt och professionellt arbete